

نوسازی ماشین‌آلات کشاورزی؛ نیازمند توجه نهادهای تصمیم‌ساز

مکانیزاسیون و استفاده از انواع ماشین‌آلات کشاورزی نقش مهمی در افزایش بهره‌وری این بخش دارد، با این حال با توجه به قیمت بسیار بالای این تجهیزات به نظر می‌رسد نوسازی و به‌روز رسانی ماشین‌آلات و ارتقای مکانیزاسیون کشاورزی نیازمند توجه و اهتمام ویژه نهادهای تصمیم‌ساز در سطح کلان و ملی است.

به گزارش خبرنگار ایرنا، کشاورزی از بخش‌هایی است که طی دهه‌های اخیر تحولات گسترده‌ای را هم از بخش دانش کشاورزان و هم از لحاظ تجهیزات و ادوات مورد استفاده از سر گذرانده است. با توجه به اهمیت این بخش در امنیت غذایی کشورها، دولت‌ها حتی با در نظر گرفتن پارامترهای مزیت نسبی تلاش می‌کنند با اعطای انواع یارانه و تسهیلات از این بخش حمایت کنند.

نباید از یاد برد که برخلاف تصور عمومی، شغل کشاورزی از بخش‌های بسیار هزینه‌بر است و تولید محصولات کشاورزی برای کشاورزان هزینه‌های سنگینی دارد که بعضاً از توان آنها خارج است و برای همین دولت‌ها به اشکال مختلف اعم از معافیت‌های مالیاتی کمکه‌های یارانه‌ای و گمرکی از کشاورزان حمایت می‌کنند.

یکی از تحولاتی که در دهه‌های اخیر در بخش کشاورزی مشهود بوده است، توسعه تجهیزات و ماشین‌آلات و ادوات بخش کشاورزی و ارتقای مکانیزاسیون در بخش کشاورزی بوده است. استفاده از این تجهیزات منجر به آزادسازی بخش قابل توجهی از نیروی کار در این بخش شده است. علاوه بر این صرفه‌جویی در زمان مراحل کاشت، داشت و برداشت، امکان استفاده بهینه از ظرفیت‌های موجود در این بخش را فراهم کرده است.

با این حال و علیرغم مزیت‌های غیرقابل انکار استفاده از تجهیزات و تکنولوژی‌های نو در بخش کشاورزی، تامین ادوات و ماشین‌آلات کشاورزی و استفاده از آن در مزارع با توجه به هزینه‌های بالا از چالش‌های عمده کشاورزان به‌شمار می‌رود.

نیمی از تراکتورهای موجود در استان اردبیل فرسوده است

استان اردبیل با تولید سالانه چهار میلیون تن انواع محصولات باغی و زراعی از قطب‌های مهم کشاورزی در کشور به‌شمار می‌رود. وجود دو مجتمع کشت و صنعت مغان و پارس در شمال استان، آب و هوا و خاک مستعد و مراکز علمی و دانشگاهی مرتبط با بخش کشاورزی از جمله ظرفیت‌های بی‌بدیل کشاورزی استان اردبیل به‌شمار می‌رود با این حال توسعه و تجهیز بخش کشاورزی به انواع ادوات کشاورزی از چالش‌های مهم پیشروی بخش کشاورزی استان اردبیل است.

در همین زمینه چندی پیش نوبخت اژدری، رئیس سازمان جهاد کشاورزی استان اردبیل گفت: بیش از ۵۰ درصد ماشین‌آلات کشاورزی این استان فرسوده شده که نیاز به بازسازی و نوسازی دارد.

به گفته اژدری، در این استان ۲۳ هزار دستگاه تراکتور وجود دارد که نیمی از آنها بالای ۱۳ سال قدمت دارد و از یک‌هزار و ۴۰۰ دستگاه کمباین هم ۷۲۰ مورد فرسوده و از کار افتاده است.

وی با اشاره به افزایش ضایعات محصولات کشاورزی در اثر فرسودگی ماشین‌آلات کشاورزی در استان اظهار کرد: یک تا ۲ درصد ضایعات در اثر فرسودگی ماشین‌آلات کشاورزی هنگام برداشت محصولات اتفاق می‌افتد که میزان خسارت آن در استان یک‌هزار و ۶۰۰ میلیارد ریال برآورد شده است.

سرپرست سازمان جهاد کشاورزی استان اردبیل در عین حال گفت: با ارائه تسهیلات کم‌بهره به کشاورزان می‌توان ماشین‌آلات کشاورزی را بازسازی و نوسازی کرد، به شرطی که مدیران دستگاه‌های مربوطه و بانک‌های عامل، مساعدت‌های خود را در این باره دریغ نکنند.

وی با بیان اینکه کشاورزان قدرت خرید ماشین‌آلات کشاورزی را ندارند، اظهار داشت: برای حمایت از کشاورزان ضروری است تسهیلات ویژه‌ای با سود چهار درصد در اختیار کشاورزان استان قرار بگیرد.

طرح‌های در دست اجرای نوسازی ماشین‌آلات کشاورزی

در همین زمینه رئیس اداره مکانیزاسیون جهاد کشاورزی استان اردبیل در گفت و گو با خبرنگار ایرنا در خصوص طرح‌های نوسازی و مکانیزاسیون بخش کشاورزی استان اردبیل گفت: طرح‌های متعددی برای نوسازی ناوگان ماشین‌آلات کشاورزی در کشور و استان پیش‌بینی شده است که در قالب آن اعتبارات اختصاص یافته و ماشین‌آلات مورد نیاز کشاورزان تامین می‌شود.

حسین جهدی اضافه کرد: یکی از این طرح‌ها که امسال سری یازدهم آن اجرا می‌شود، طرح توسعه بخش مکانیزاسیون کشاورزی است که بر اساس آن هر سال اعتباری ابلاغ می‌شود و بانک کشاورزی به عنوان بانک عامل اعتبارات را به متقاضیان این طرح پرداخت می‌کند.

وی اضافه کرد: پیش از این، تسهیلات بانکی این بخش با نرخ ۱۸ درصد پرداخت می‌شد که از این میزان دولت سه درصد را به صورت یارانه پرداخت می‌کرد و کشاورز عملاً با سود ۱۵ درصد این تسهیلات را دریافت می‌کرد اما سال گذشته نرخ بهره بانکی این تسهیلات از ۱۸ درصد به ۲۳ درصد افزایش یافت ضمن اینکه سه درصد یارانه دولتی حذف شده است.

پیش از این، تسهیلات بانکی این بخش با نرخ ۱۸ درصد پرداخت می‌شد که از این میزان دولت سه درصد را به صورت یارانه پرداخت می‌کرد و کشاورز عملاً با سود ۱۵ درصد این تسهیلات را دریافت می‌کرد اما سال گذشته نرخ بهره بانکی این تسهیلات از ۱۸ درصد به ۲۳ درصد افزایش یافت ضمن اینکه سه درصد یارانه دولتی حذف شده است.

رئیس اداره مکانیزاسیون سازمان جهاد کشاورزی استان اردبیل افزود: علاوه بر این رقم، ۹ درصد هم به عنوان مالیات بر ارزش افزوده از خریداران اخذ می‌شود که در مجموع هزینه سنگینی برای کشاورزان به‌شمار می‌رود. در کنار آن کشاورزان و متقاضیان اخذ تسهیلات در فرایند اخذ تسهیلات هم هزینه‌هایی پرداخت می‌کنند که هزینه‌های تامین ماشین‌آلات مورد نیاز کشاورزان را به‌شدت افزایش می‌دهد.

انجمن حمایت از تولید کنندگان و سازندگان به وظایف خود عمل نمی‌کند

جهدی با تاکید بر لزوم اهتمام و جدیت دستگاه‌های مسئول نظارتی گفت: واقعیت این است که انجمن حمایت از تولید کنندگان و سازندگان به وظایف خود عمل نمی‌کند و روند رو به رشد قیمت ماشین‌آلات بخش کشاورزی در نهایت فشار مضاعفی را به کشاورز و تولید کننده وارد می‌کند.

وی خاطر نشان کرد: موضوع دیگر این است که پرداخت تسهیلات برای خرید ماشین‌آلات کشاورزی به نسبت ۸۰ به ۲۰ درصد است یعنی ۸۰ درصد هزینه

خرید و تامین ماشین‌آلات دولتی از طریق تسهیلات دولتی و ۲۰ درصد از طریق آورده متقاضی تامین می‌شود. بدیهی است به ازای افزایش قیمت ماشین‌آلات کشاورزی، رقم پرداخت متقاضی هم افزایش می‌یابد که ممکن است از توان کشاورز خارج باشد.

رئیس اداره مکانیزاسیون سازمان جهاد کشاورزی اردبیل در خصوص تولید انواع ماشین‌آلات کشاورزی در داخل کشور گفت: تراکتورسازی ایران در تبریز و کمباین سازی ایران در اراک عمده‌ترین تولیدکننده این ادوات کشاورزی در کشور هستند. سایر ادوات کشاورزی هم در استان‌های فارس، خراسان رضوی، مرکزی، آذربایجان شرقی، همدان، کردستان و تهران تولید می‌شود.

اردبیل سهمی از تسهیلات پرداختی ادوات کشاورزی ندارد/طرفیت خوب طرح جهش تولید در دیمزارها

جهدی افزود: هرچند برخی از ادوات کشاورزی در استان اردبیل تولید می‌شود اما تولید کننده رسمی و دارای برند و شناسنامه در استان وجود ندارد و از این بابت اردبیل از تسهیلاتی که در این بخش پرداخت می‌شود هیچ سهمی ندارد.

رئیس اداره مکانیزاسیون سازمان جهاد کشاورزی استان اردبیل ادامه داد: علاوه بر طرح توسعه کشاورزی که با عاملیت بانک کشاورزی اجرا می‌شود، طرح جهش تولید در دیمزارها با حمایت ستاد اجرایی فرمان امام خمینی هم ظرفیتی خوبی است که امکان نوسازی و تامین ماشین‌آلات کشاورزی را فراهم می‌کند.

وی با بیان اینکه هدف طرح جهش تولید در دیمزارها توسعه و ترویج کشاورزی حفاظتی است، گفت: این طرح به صورت پنج ساله بوده که در برخی از استان‌ها از چهار سال پیش شروع شده و در استان نیز در سال سوم این طرح قرار داریم. در قالب این طرح در سال اول به ازای هر دستگاه ادوات مشمول طرح ۱۰۰ میلیون تومان تسهیلات چهار درصد به کشاورز داده می‌شد که این رقم در سال سوم به ازای هر دستگاه به ۱۵۰ میلیون تومان افزایش یافت. در این طرح تسهیلات برخی دستگاه‌ها تا سقف ۲۰۰ میلیون تومان با نرخ چهار درصد پرداخت می‌شود.

رئیس مکانیزاسیون سازمان جهاد کشاورزی استان اردبیل یادآور شد: طرح جهش تولید در دیمزارهای از جمله طرح‌های موفق وزارت جهاد کشاورزی است که در آن با استفاده از کارنده‌ها و ادواتی که در کشت مستقیم مورد استفاده قرار می‌گیرد، علاوه بر تامین تجهیزات مورد

نیاز، جابجایی، فرسایش و تخریب خاک به حداقل می‌رسد.

طرح جهش تولید در دیمزارهای از جمله طرح‌های موفق وزارت جهاد کشاورزی است که در آن با استفاده از کارنده‌ها و ادواتی که در کشت مستقیم مورد استفاده قرار می‌گیرد، علاوه بر تامین تجهیزات مورد نیاز، جابجایی، فرسایش و تخریب خاک به حداقل می‌رسد.

این کارشناس بخش کشاورزی خاطرنشان کرد: در قالب این طرح که با عاملیت بانک ملی در دست اجراست، در سال اول ۲۱۴ دستگاه ماشین‌آلات کشاورزی و در سال دوم ۱۴۰ دستگاه وارد بخش کشاورزی استان شد. در سال سوم هم در مرحله نخست ۱۰۰ میلیارد ریال پرداخت شده است که تاکنون ۷۱ دستگاه ادوات کشاورزی کشت مستقیم تامین شده است.

جهدی ادامه داد: یکی دیگر از طرح‌هایی که ظرفیت مناسبی برای نوسازی و تجهیز ماشین‌آلات کشاورزی فراهم کرده است، طرح کشت دانه‌های روغنی است که با توجه به نقش اساسی کلزا عمدتاً این محصول مدنظر است و در قالب این طرح انواع یارانه بلاعوض به خریداران ماشین‌آلات بخش کشاورزی پرداخت می‌شود.

وی اضافه کرد: در این طرح به خریداران دستگاه‌ها و ادوات کشت مستقیم ۵۶۰ میلیون ریال، برای سایر دستگاه‌ها ۴۰۰ میلیون ریال و برای دستگاه سمپاش ۲۸۰ میلیون ریال کمک بلاعوض پرداخت می‌شود.

مدیر مکانیزاسیون سازمان جهاد کشاورزی استان اردبیل در خصوص ضریب مکانیزاسیون در استان اردبیل اظهار کرد: ضریب مکانیزاسیون به دو شکل استاندارد و واقعی محاسبه می‌شود؛ در حال حاضر ضریب مکانیزاسیون استاندارد استان ۱.۵۸ و ضریب مکانیزاسیون واقعی ۲.۴۴ است که در کشور نزدیک به متوسط کشوری هستیم.

این کارشناس بخش کشاورزی اضافه کرد: نکته‌ای که باید مدنظر قرار بگیرد این است که نمی‌توان شرایط استان‌ها را در این زمینه مقایسه کرد چرا که هر منطقه و استانی شرایط خاص و منحصر به فردی دارد. ضریب مکانیزاسیون در یک استان ممکن است در عدد یک ایده‌آل باشد و در استان دیگر این ضریب سه مطلوب باشد.

بازسازی ماشین‌آلات کشاورزی در اردبیل نیازمند پنج هزار میلیارد تومان اعتبار است

جهدی خاطرنشان کرد: نکته مهمی که باید مدنظر قرار بگیرد بهره‌وری

ماشین‌آلات کشاورزی است، در حال حاضر ۵۰ درصد ماشین‌آلات کشاورزی در استان عمر بالای ۱۳ سال دارد که عمر مفید آنها تمام شده است در حالی که اگر قرار باشد تنها تراکتور و کمباین‌های فرسوده استان بازسازی و نوسازی شود، نیازمند پنج هزار میلیارد تومان هستیم.

رئیس مکانیزاسیون سازمان جهاد کشاورزی استان اردبیل با بیان اینکه در موضوع ریزش محصول در کمباین استان اردبیل رتبه سوم یا چهارم کشور را دارد، گفت: در برخی از استان‌ها میزان ریزش محصول بین هفت تا ۹ درصد است در حالی که این میزان در استان اردبیل ۲۰۲ درصد است.

این کارشناس بخش کشاورزی با تاکید بر لزوم نوسازی و جایگزینی ناوگان ماشین‌آلات بخش کشاورزی گفت: جایگزینی ماشین‌آلات در مجلس شورای اسلامی به تصویب رسید و اعتبار لازم هم پیش‌بینی شد اما اعتبار لازم به این طرح اختصاص نیافت و با توجه به اهمیت بخش کشاورزی در امنیت غذایی به نظر می‌رسد در این بخش نیازمند فکر عاجلی هستیم.

وی با اشاره به افزایش هزینه‌های کشاورزان در مراحل مختلف کاشت، داشت و برداشت خواستار توسعه و تجهیز مزارع به دستگاه‌های مورد نیاز برای کاهش هزینه‌های کشاورزان شد و افزود: انتظار نمی‌رود با توجه به قیمت بالای کمباین و نحوه کارکرد آن هر کشاورز یک دستگاه کمباین داشته باشد اما این را هم باید در نظر داشت که کشاورز مجبور است در مراحل مختلف کاشت، داشت و برداشت از برخی ادوات دیگر استفاده کند که همه اینها برای کشاورز هزینه‌بر بوده و قیمت تمام شده محصول را بالا می‌برد.

جهدی خاطر نشان کرد: در حال حاضر بیش از ۲۳ هزار دستگاه انواع تراکتور و ۴۳۶ دستگاه کمباین و بیش از ۱۰۰ هزار دستگاه ادوات کشاورزی در استان فعال است که علاوه بر تامین نیاز استان اردبیل، نیازهای هفت استان دیگر را هم پوشش می‌دهد و به نوعی اردبیل استان معین هفت استان دیگر است.

هرچند با توجه به شرایط کشور طرح‌های خوبی برای توسعه و نوسازی ماشین‌آلات بخش کشاورزی در دست اجراست، ولی این ظرفیت‌ها پاسخگوی نیازها نیست. طی سال‌های اخیر مباحث گسترده‌ای در خصوص واردات کامیون‌ها و خودروهای کارکرده به کشور مطرح شده است. با توجه به

نقش و اهمیت ماشین‌آلات بخش کشاورزی به نظر می‌رسد برای تامین ماشین‌آلات مورد نیاز این بخش و جلوگیری از هدررفت منابع محصولات تولیدی در کشور، اجرای چنین طرح‌هایی در بخش کشاورزی هم قابل تامل باشد به‌ویژه اینکه با توجه به محدودیت منابع مانند آب ارتقای بهره‌وری در این بخش بیش از پیش مورد نیاز است.